

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Tid: Torsdagen den 12 mars 2020 kl. 9:00-11:30

Plats: Esplanaden

Beslutande: Charlotta Westerlund (S), ordförande
Solveig Granberg (C), 1:e vice ordförande
Mehrana Bassami (S)
Gudrun Nordborg (V)
Carinne Sjöberg (L)
Ari Leinonen (S), ersättare för Andreas Sjögren (S)
Elmer Eriksson (M), ersättare för Madelene Nord (M) § 9-11
Madelene Nord (M) § 12-17

Övriga deltagare: Se sidan två

Utses att justera: Charlotta Westerlund
Solveig Granberg

Sekreterare: §§ 9-17
Benny Fransson

Ordförande:
Charlotta Westerlund

Justerare:
Solveig Granberg

BEVIS**Justerat protokoll har offentliggjorts genom anslag**

Organ: Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott
Sammanträdesdatum: 2020-03-12

Anslaget har satts upp: <2020- - >

Anslaget tas ner: <2020- - >

Förvaringsplats: <Kommunledningsstaben>

Underskrift:
<Benny Fransson>

Övriga deltagare

Ej tjänstgörande ersättare

Helena Smith (S)

Alice Nikmanesh (MP)

Ulrik Berg (M)

Fredrik Rönn (C)

Elmer Eriksson (M) § 12-17

Tjänstemän

Annika Dalén, övergripande planering

Benny Fransson

Beslutsärenden

§ 9

Diarienum: KS-2018/00709

Motion 36/2018: Vidareutveckla kvinnohistoriska museum; Saašha Metsärantala (FI)

Beslut

Jämställdhetsutskottet beslutar
att föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen

Reservationer

Solveig Granberg (C), Elmer Eriksson (M) och Carinne Sjöberg (L) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Jämställdhetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Charlotta Westerlund (S), Ari Leinonen (S), Mehrana Bassami (S) och Gudrun Nordborg (V) yrkar avslag på motionen.

Solveig Granberg (C), Elmer Eriksson (M) och Carinne Sjöberg (L) yrkar på en justering som innebär att sista stycket i ärendebeskrivningen skall utgå och att med den ändringen yrka avslag på motionen.

Propositionsordning

Ordförande ställer yrkande om avslag på motionen mot ändringsförslaget i ärendebeskrivningen och finner att jämställdhetsutskottet beslutat föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen

Votering begärs

Voteringsproposition

Ja-röst för avslag på motionen

Nej-röst för bifall till ändringsförslaget i ärendebeskrivningen

Vid omröstning avges 4 ja-röster och 3 nej-röster enligt nedan:

Ja-röster avges av: Charlotta Westerlund (S), Ari Leinonen (S), Mehrana Bassami (S) och Gudrun Nordborg (V)

Nej-röster avges av: Solveig Granberg (C), Elmer Eriksson (M) och Carinne Sjöberg (L)

Ordförande finner att jämställdhetsutskottet beslutat avslå motionen

Ärendebeskrivning

Feministiskt initiativ genom Saasha Metsärantala har 2018-09-23 lämnat in en motion till kommunfullmäktige där det föreslås att Umeå kommun utreder möjligheten att vidareutveckla Kvinnohistoriskt museum för att uppnå utvidgade öppettider samt en större utställningsyta och utrymme för arkiv.

Kulturnämnden har yttrat sig på motionen och föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen. I sitt yttrande framhåller kulturnämnden att ett frigörande av ytterligare utrymme för museets verksamhet i Väven inte låter sig göras utan att det blir på andra verksamheters bekostnad. Museet har sedan motionen ställdes gjort omfattande ombyggnationer för att effektivisera användandet av sina lokaler och därmed utveckla verksamheten. Museet har också anpassat sina öppettider för att bättre svara mot besökarnas behov. Kvinnohistoriskt museum är sedan starten dimensionerat för att vara ett museum utan samlingar, vilket inrättandet av ett resurs- och utrymmeskrävande arkiv vore ett avsteg ifrån.

Jämställdhetsutskottet delar motionärens uppfattning om vikten av ett museum med fokus på kön och makt och Kvinnohistoriskt Museum som ett viktigt besöksmål i kommunen. I övrigt delar utskottet det yttrande som antagits av kulturnämnden och föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Beslutsunderlag

Motion 36/2018

Kulturnämndens yttrande

Beredningsansvariga

Annika Dalén

Beslutet ska skickas till

Motionären

Kulturnämnden

§ 10

Diarienumr.: KS-2018/00968

Motion 50/2018 Avskaffa delade turer; Ulrika Edman och Åsa Bäckström (V)**Beslut****Jämställdhetsutskottet beslutar****att föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen****Reservation**

Gudrun Nordborg (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande

Jämställdhetsutskottets beslutsordning**Yrkanden**

Charlotta Westerlund (S), Ari Leinonen (S), Mehrana Bassami (S) Solveig Granberg (C), Elmer Eriksson (M) och Carinne Sjöberg (L) yrkar avslag på motionen.

Gudrun Nordborg (V) yrkar bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer avslag på motionen mot Gudrun Nordborgs (V) yrkande om bifall till motionen och finner att jämställdhetsutskottet beslutat att förslå kommunfullmäktige att avslå motionen.

Ärendebeskrivning

Vänsterpartiet yrkar i motion 50/2018 att:

- delade turer inte ska få förekomma inom den kommunala äldreomsorgen
- ta fram en plan för bemanning, schemaläggning och finansiering så att delade turer upphört innan utgången av 2019

Denna motion lades även 2016. Då beslutade kommunfullmäktige att anse motionen besvarad i enlighet med äldrenämndens yttrande.

Motionärerna menar att goda arbetsvillkor för välfärdsarbetare är en nyckelfråga för att bygga ett socialt hållbart och växande Umeå. Delade turer är ett sätt att lösa bemanningen men påverkar personalen negativt enligt motionen, vilket i förlängningen leder till att många går ner till deltid för att kompensera bristande ork med konsekvensen att få en pension som inte går att leva på.

Äldrenämnden har yttrat sig på motionen och föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen. I sitt yttrande framhåller äldrenämnden att ett avskaffande av delade turer skulle kräva en nyrekrytering om minst 320 nya medarbetare för att täcka bemanningen och att detta skulle föra med sig kraftigt ökade lönekostnader.

I rapporten *Vem ska arbeta i framtidens äldreomsorg?* från Stockholms Universitet (Szebehely, Stranz & Strandell, 2017) görs en jämförande studie av omsorgspersonalens vardag och villkor i olika nordiska länder, där personalens arbetserfarenheter och syn på sin arbetsmiljö relateras till arbetets organisatoriska villkor.

Där framhålls att den svenska äldreomsorgen avviker på ett negativt sätt från övriga Norden genom förekomsten av delade turer. I Sverige arbetar drygt var tionde anställd inom äldreomsorgen delade turer varje vecka och ytterligare en tredjedel arbetar delade turer någon gång i månaden. Sammanlagt är det närmare hälften av personalen i äldreboenden och mer än en tredjedel av de hemtjänstanställda som arbetar delade turer minst en gång i månaden. I Danmark och Norge är det bara ett par procent som arbetar delade turer över huvud taget; i Finland något fler (runt 5 procent i hemtjänsten och 10 procent i äldreboenden). Enligt äldrenämndens yttrande förekommer delade turer inom Umeå kommun endast på helg och då i genomsnitt ca två delade turer per medarbetare per schemaperiod vilket ger två av 28 arbetspass under sex veckor.

Studiens resultat visar att det finns ett tydligt samband mellan schemaläggning och om arbetstiderna passar privatlivet, och att missnöje

med arbetstiderna är tydligt kopplat till funderingar på att lämna arbetet, där Sverige skiljer sig påtagligt på ett negativt sätt från resten av Norden. I studien konstateras också att: *”En första och troligen kraftfull åtgärd för att behålla personal inom äldreomsorgen är därför att förlägga arbetstiderna på ett bättre sätt och inte minst att sluta med delade turer. Det är uppenbart att det finns olika sätt i de nordiska länderna att lägga arbetsscheman för att möta de äldre hjälptagarnas omsorgsbehov under dygnets olika tider. Eftersom det inte finns någon anledning att tro att behoven av personal vid olika tider på dygnet varierar så mycket mellan länderna är den enda rimliga slutsatsen att det också i Sverige borde vara möjligt att slippa delade turer och att lägga arbetsscheman på ett sätt som bättre passar personalens familjeliv och sociala åtaganden.”* (sid 16).

Även annan forskning, såsom rapporten *Vad kännetecknar bra och dåliga skiftscheman?* från Stressforskningsinstitutet vid Stockholms Universitet (Åkerstedt, Ingre & Kecklund, 2012) identifierar delade turer som ett problem för arbetstagarna. Nämnda rapport konstaterar att *”Sammanfattningsvis bör kort framförhållning, kort dygnsvila och delade skift undvikas.”* (sid. 6).

I Umeå kommuns medarbetarenkät finns inga frågor kring nöjdhet med arbetstider, men i det totala genomsnittet för hela enkäten ligger äldrenämndens personal (där 84% av de svarande i den senaste enkäten var kvinnor), lägst bland samtliga nämnder (4,68 jämfört med 4,80 totalt). I statistiken över sjukskrivningar (”är du sjukskriven för tillfället?” i medarbetarenkäten) ligger de med ”annan modell” högst i jämförelsen mellan olika arbetstidsmodeller, med 6% tillfälligt sjukskrivna, precis som de i yrkeskategorierna socialt och kurativt arbete samt rehabilitering och förebyggande arbete, där äldreomsorgen ingår, med 7% sjukskrivna då enkäten genomfördes.

I de av kommunfullmäktige antagna mål och uppdrag 2020–2023 finns två personalpolitiska uppdrag som knyter an till det övergripande målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv: *”[...] de kvinnodominerade arbetsplatserna har en stor överrepresentation vad gäller sjukskrivningstal och framförallt gällande psykisk ohälsa. Att stärka arbetsmiljöarbetet utifrån ett jämställdhetsperspektiv är viktigt för*

att fortsättningsvis kunna vara en attraktiv och relevant arbetsgivare, speciellt inom de yrkesområden som idag är kvinnodominerade.

Uppdrag 3: Kommunfullmäktige ger personalnämnden i uppdrag att analysera orsakerna till könsskillnader i ohälsotalen och föreslå åtgärder.

Uppdrag 4: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att fortsätta arbetet med att integrera jämställdhetsperspektivet i kommunens alla processer.”

Även om det inte går att med säkerhet säga att delade turer är en avgörande faktor för sjukskrivningstalen inom äldrenämndens verksamheter i Umeå kommun, visar mycket av den tillgängliga forskningen att delade turer är en av flera bidragande faktorer till sämre välmående och i förlängningen problem med kompetensförsörjningen inom den kvinnodominerade välfärden, framför allt inom omsorgsyrken.

Jämställdhetsutskottet anser att ett ev. avskaffande av delade turer måste ske inom ramen för en generell översyn av arbetsvillkoren inom äldreomsorgen där förutsättningarna för schemaläggning, helgtjänstgöring, oregelbunden tjänstgöring, delade turer och övriga faktorer måste ingå. Inom ramen för Umeå kommuns arbete med social hållbarhet pågår ett arbete med social innovation där ett utvecklingsarbete kopplat till schemaläggning och andra arbetsvillkor inom omsorgsyrken skulle kunna vara en del.

Beslutsunderlag

Motion 50/2018

Äldrenämndens yttrande

Beredningsansvariga

Annika Dalén

Beslutet ska skickas till

Motionärerna

Äldrenämnden

§ 11

Diarienum: KS-2019/00179

Urbact APN**Beslut****Jämställdhetsutskottet beslutar att****Medfinansiera Umeå kommuns ansökan till URBACT III om att leda ett europeiskt projekt med fokus på Det könade landskapet med 200 000 kronor****Ärendebeskrivning**

Umeå kommuns jämställdhetsarbete med fokus på "Det könade landskapet" blev 2017 utvalt som ett gott exempel på hållbar stadsutveckling och det enda av de drygt 90 goda exemplen som lyfter jämställdhet som en central del av hållbar utveckling. Fokus var goda exempel som lätt kan förstås och anpassas till andra städer i Europa. 2019 utlyste URBACT III medel för att skapa nätverk av europeiska städer med stöd av internationella experter och med fokus på att skapa handlingsplaner för utmaningar kopplade till hållbar stadsutveckling. Fokus är erfarenhetsutbyte, tematisk kunskapsutveckling och att skapa lokala metoder. Umeå kommun ansökte om att leda ett europeiskt nätverk med fokus på att förstå jämställdhet i den lokala kontexten och har under 2019 lett den första fasen av projektet med sex partnerstäder från Frankrike, Spanien, Tyskland, Grekland, Slovenien och Litauen. Ambitionen med ansökan var att förutom att öka kunskapen om våra egna metoder och hitta verktyg för fortsatt arbete att positionera Umeå som en viktig aktör för jämställdhetsarbete i Europa och att utgöra ett gott exempel för andra städer. Umeå kommuns ansökan var den första ansökan som godkänkts med fokus utslutande på jämställdhetsarbete och första gången som en svensk stad lett ett URBACT – nätverk. Budget för fas 1 uppgick till 150 000 euro och JUSK medfinansierade ansökan med 100 000 kronor. Medfinansieringsgraden är 30 procent inom URBACT-programmet för mer utvecklade regioner och 15 procent för mindre utvecklade regioner. Projektet har koordinerats av Övergripande planering och jämställdhetsstrateg och utredare jämställdhet att utgjort projektledare. Fas II ansökan skickades in 2 mars och beslut meddelas i mitten på maj 2020. Fas II av projektet pågår från juni 2020 till maj 2022. Umeå kommuns medfinansiering för fas II uppgår till 600 000 kronor över två år och ytterligare medfinansiering kommer att sökas ur utvecklingsanslaget 2020 och 2021 samt ur jämställdhetsutskottets aktivitetsbudget för 2021.

Umeå kommun

Sammanträdesprotokoll

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott 2020-03-12

Beslutsunderlag

Beredningsansvariga

Linda Gustafsson

Beslutet ska skickas till

§ 12

Diarienum: KS-2019/00296

Ansökan värdskap Forum jämställdhet**Beslut****Jämställdhetsutskottet beslutar**

att dra tillbaka föregående sammanträdes beslut att avsätta upp till 100 000 kronor i 2021 alternativt 2022 års budget för att medfinansiera en ansökan till värdskap för och deltagande i Forum jämställdhet 2022 alternativt 2023 samt att uppdra jämställdhetsstrateg att utforma och lämna in ansökan enligt ärendebeskrivning.

Ärendebeskrivning

På jämställdhetsutskottets sammanträde den 3 februari 2020 beslutades att avsätta upp till 100 000 kronor i 2021 alternativt 2022 års budget för att medfinansiera en ansökan till värdskap för och deltagande i Forum jämställdhet 2022 alternativt 2023 samt att uppdra jämställdhetsstrateg att utforma och lämna in ansökan enligt ärendebeskrivning.

Beslutet fattades på basis av information från föregående ansökningsomgång kring det ekonomiska åtagandet för värdorganisationen/organisationerna. Efter fattat beslut återkom Forum Jämställdhet med förtydligad information om att det förutom den ekonomiska insatsen på ca 200 000 kronor för diverse arrangemang förväntas att värdorganisationen/organisationerna finansierar minst 200 deltagarbiljetter för sina medarbetare. Då deltagarbiljetter kostar ca 3600 kronor styck innebär detta att det totala ekonomiska åtagandet skulle bli drygt 900 000 kronor, delat på de olika medarrangörerna.

Även om Forum Jämställdhet ger en möjlighet att positionera Umeå som en viktig aktör för jämställdhetsarbete och få synliggöra och sprida vårt arbete, bedöms den ekonomiska insatsen vara väldigt hög i förhållande till utväxlingen.

En dialog har förts med de tilltänkta medarrangörerna Region Västerbotten och Länsstyrelsen Västerbotten som inte vill gå in med en ansökan utifrån dessa nya förutsättningar. En möjlighet är att istället för att vara värdar för Forum Jämställdhet under våren 2022 arrangera en egen gemensam konferens om jämställdhet med full kontroll över innehåll och upplägg.

Beslutsunderlag

Beslut 2020-02-03 Ansökan värdskap Forum Jämställdhet

Beredningsansvariga

Annika Dalén

Informationsärenden

§ 13

Diarienumr: KS-2019/00188

JUSK - Information om ärenden till kommunfullmäktige

Beslut

Jämställdhetsutskottet har tagit del av informationen

Ärendebeskrivning

Genomgång av beslut fattade i kommunfullmäktige under fjärde kvartalet 2019 med fokus på förekomst/frånvaro av jämställdhetsanalys.

Under året har samtliga beslutsärenden i kommunfullmäktige redovisats. Förslagsvis görs uppföljningen fortsättningsvis enbart på motioner samt kommunövergripande strategier, program och policys. Detta för att få en mer rättvisande bild av det urval av ärenden som hade kunna vara relevanta för jämställdhetsutskottet att yttra sig på.

I beslutsunderlaget finns båda varianter av uppföljningen från 2019.

Beslutsunderlag

JUSK uppföljning KF 2019 – kvartal 4

Beredningsansvariga

Annika Dalén

§ 14

Diarienum: KS-2020/00155

Föreläsning I händelse av min död**Beslut**

Ledamöterna Charlotta Westerlund, Alice Nikmanesh och Mehrana Bassami får ersättning för förlorad arbetsinkomst (dock inte arvode) för att delta i föreläsningen

Ärendet föranleder i övrigt inget beslut.

Ärendebeskrivning

Umeå kommun planerar att tillsammans med Länsstyrelsen Västerbotten, Region Västerbotten, Kvinno- och tjejjouren i Umeå samt Kvinnohusföreningen arrangera två föreläsningar på temat mäns våld mot kvinnor och samhällets ansvar med författarna till boken *I händelse av min död*

Journalisterna Kerstin Weigl och Kristina Edblom har i tio års tid dokumenterat vartenda fall i Sverige där en kvinna blivit dödad av sin partner i boken *I händelse av min död* som utgavs 2019.

Kerstin Weigl och Kristina Edblom föreläser om boken, efter föreläsningen följer ett panelsamtal med lokala representanter från socialtjänst, polis, hälso- och sjukvården, samt kvinnojouren.

Fredagen den 3 april vänder sig inbjudan till personer som arbetar inom socialtjänstens verksamheter, polis, skola samt hälso- och sjukvården, och föreläsningen genomförs på Folkets Hus. Lördagen den 4 april hålls en föreläsning öppen för allmänheten på Kvinnohistoriskt Museum.

Arrangörerna finansierar gemensamt kostnaderna för lokal, fika samt föreläsararvode.

Beredningsansvariga

Annika Dalén
Utvecklingsstrateg

§ 15

Diariernr:

Dagordning Strömbäck

Beslut

Jämställdhetsutskottet har tagit del av informationen

Planering inför JUSK-dagen den 19 mars för ledamöter och ersättare i Kommunfullmäktiges Jämställdhetsutskott.

Anmälan sker till Annika Dalén, övergripande planering.

- Torsdag 19/3 klockan 9.00-16.00
(gemensam bil avgår från Stadshuset kl. 8.30)
- Inledning med fika kl 9.00

Fokus på möjlighet att diskutera och ställa frågor och hitta en väg framåt för JUSK:s arbete under 2020 kring målen för jämställdhet:

- Planeringsförutsättningar och nämndernas uppdragsplaner där JUSK ej är ansvarig – hur ska vi kunna nå målen kring jämställdhet?
- Planeringsförutsättningarna där JUSK ansvarar och JUSK uppdragsplan – hur genomföra intentionerna i uppdragsplanen?
- Upplägg och fokus för dialogsamtal med nämnder och bolag
- Genomgång av aktuella projekt där fokus jämställdhet finns med
- Nationella uppdrag kring jämställdhet och andra kommuners arbete

§ 16

Diariernr:

Återkoppling Forum Jämställdhet

Beslut

Jämställdhetsutskottet har tagit del av informationen

Ordförande Charlotta Westerlund (S) och vice ordförande Solveig Granberg (C) har deltagit i Forum Jämställdhet i Jönköping den 5-6 februari och redovisar sina erfarenheter och intryck från forumet till jämställdhetsutskottet.

§ 17

Diariernr:

Ekonomi 2019 - överfört

Beslut

Jämställdhetsutskottet har tagit del av informationen

EKONOMI ÖVERFÖRDA MEDEL

Kostnader beviljade på 2019 års JUSK-budget:

- Jämställdhets skjutsen USS, upp till 20190:-
- Jämställdhets skjutsen Humor är kul, upp till 20190:-
- Jubileumsboken, avsatt 165 000:-
 - Redaktörer 80 000:-
 - Layout 35 000:-
- Utbildningsdag om porr, kostnad för lokal och fika
- Artikel till umea.se med jämställdhetsfokus